

Florica IUHA
Postdoctoral researcher
University of Bucharest, Romania

SACRAL AND CEREMONIAL STRUCTURES IN EVENTS DEDICATED TO THE "BRÂNCOVEANU YEAR "

Case study

Keywords

Ritual
Ceremonial,
Mass-media anthropology
Constantin Brâncoveanu

Abstract

The ceremonial structures of heroic myths have perpetuated in true "histories" of common events, with distinct sacred and ritual charge. Depending on the context of a certain era, the cult of heroes or martyrs - original and ancestral - gave substance to people, nation-states or religions. Many ceremonies and festivals are celebrating and commemorating events or personalities through manifestations built on consecrated scenarios and make use of certain, sacred symbols which function as memory bridges (lieux de mémoire) between generations.

The martyrdom of Constantine Brâncoveanu and his sons had its 300th commemoration in 2014. This article aims to analyze, from the perspective of media anthropology, the ceremonial and sacred structures of events that marked the "Brâncoveanu Year" and the construction of Constantin Brâncoveanu's martyric image as reflected by the press.

1. Introducere

În Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 11 din 8 ianuarie 2014 a fost publicat Hotărârea Guvernului nr. 1167/2013 privind declararea anului 2014 „Anul Brâncoveanu”. Potrivit Hotărârii de Guvern, anul 2014 se declară „Anul Brâncoveanu” pentru comemorarea a 300 de ani de la martiriul Brâncovenilor. Acțiunile și manifestările care se desfășoară în cursul anului 2014 constituie *Programul național „Anul 2014 – Anul Brâncoveanu”* și se desfășoară sub patronajul prim-ministrului.

Pe de o parte, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române hotărâse sanctificarea domnitorului la 20 iunie 1992, odată cu „Binecredinciosul tefan cel Mare”, și prinzuirea la 16 august, pe de altă parte a proclamat, în ședința de lucru din 29 octombrie 2012, anul 2014 ca „Anul comemorativ al Sfinților Martiri Brâncoveni în Patriarhia Română” („2014 – Anul omagial euharistic și Anul comemorativ al Sfinților Martiri Brâncoveni în Patriarhia Română”. *Agenția de Tiri Basilica*, 29.10.2012, http://basilica.ro/stiri/2014-anul-omagial-euharistic-si-anul-comemorativ-al-sfintilor-martiri-brancovenii_391.html). Constatăm astfel că „Anul Brâncoveanu” are o dublă semnificație, atât laică cât și religioasă.

Geoffrey Koziol apreciază că ceremoniile pot fi – după nivelul de participare – publice sau private în timp ce, în funcție de relația cu sacralul, acestea pot îmbrăca două forme: *transcendente* sau *laice* (Koziol, 1992, p. 294).

Fie că vorbim despre evenimentele organizate de instituțiile publice sau de biserică, din perspectivă antropologică ne aflăm în perimetrul riturilor, în timp ce din punct de vedere al psihologiei sociale putem vorbi despre reactualizarea memoriei colective. „În memorie, trecutul nu este, pur și simplu repetat, ci este transformat, reconstruit, operă care se petrece datorită, îndeosebi, prezenței și intervenției active a cadrelor sociale. Acestea conferă memoriei selectivitate, o fac să depindă de specificul situației în care decurge întipărirea și fixarea experienței de viață, introduc în fluxul memoriei criteriul valoric” (*Dicționar de psihologie socială*, 1982, p. 138).

2. Metodologie

Pentru a analiza cum este construit imaginea domnitorului Constantin Brâncoveanu în presa actuală, am lecturat pentru început articolele online din presa laică și religioasă și, deoarece în urma parcurgerii articolelor am constatat că de-a lungul anului au apărut peste 100 de articole și documentare dedicate comemorării a 300 de ani de la martiriul Brâncovenilor, în care sunt abordate teme variate ale culturii și civilizației în vremea lui Constantin Brâncoveanu dar și dedicate membrilor familiei domnitorului (Maria Brâncoveanu, Safta Brâncoveanu etc.), am optat pentru a ne limita

analiza doar la imaginea domnitorului în presa bisericească. Am corelat-o cu manifestările religioase prilejuite de comemorarea a 300 de ani de la martiriul Brâncovenilor, deoarece scoaterea din mormânt a osemintelor domnitorului și purtarea lor ca moarte în procesiuni care au loc pe tot parcursul anului, în locuri cu dimensiune sacrală pentru memoria domnitorului, au prilejuit rememorarea unor importante aspecte ale personalității domnitorului pentru conștiința publică românească. Așa cum afirmă Katherine Verdery, „etalarea trupurilor moarte ale oamenilor celebri se folosește de biografiile lor pentru a reevalua trecutul național” (Verdery, 2006, p. 45).

Am folosit ca strategie de cercetare (cum o numește Robert K. Yin, 2005, p. 17) studiul de caz, iar ca metodă, analiza de conținut a materialelor de presă.

3. Dimensiunea mitică a abordărilor din presa religioasă

Figura lui Constantin Brâncoveanu a generat în conștiința publică românească istorii și abordări succesive. Moartea domnitorului, a fiilor și a sfetnicului Ianache (care-i era și ginere) a produs o puternică impresie alimentând o întregă creație spirituală: „La scurt timp după sfârșitul celor cincisprezece neomartiri, mitropolitul grec Calinic al Heracleei a alcătuit un *Canon al domnului Valahiei Constantin Brâncoveanu*, din care se pot streza doar patru tropaie. O slujbă a noilor pătitori pentru Hristos a fost alcătuită într-o mânăstire din Muntenia, care a circulat apoi în manuscris în toate cele trei țări românești. Iar în Moldova au apărut cântece populare care preamăreau mucenicia domnitorului; o cunoscută baladă în care era prezentat pe larg mucenicia domnitorului a fost culeasă de Vasile Alecsandri în secolul al XIX-lea. [...] Toate aceste «slujbe» și «cântece populare» care preamăreau mucenicia Brâncovenilor, ctitoriile sale, dar și sprijinul acordat altor Biserici Ortodoxe au dus la hotărârea sinodală din 20 iunie 1992 ca de acum înainte binecredinciosul domn Constantin Brâncoveanu împreună cu fiii și fiicele: Constantin, tefan, Radu și Matei, și cu sfetnicul Ianache să fie cinstiți în toate bisericile ortodoxe din țara noastră, în ziua de 16 august, să li se întocmească slujbe și să le fie zugrăvit chipul în icoane și biserici” (George Aniculaie, „Dialog cu pr. prof. dr. Mircea Păcurariu: Domnul martir, ctitor de cultură românească”, *Ziarul Lumina*, 8.02.2014, <http://ziarulumina.ro/anul-comemorativ-al-sfintilor-martiri-brancoveni/domnul-martir-ctitor-de-cultura-romaneasca>).

În memoria colectivă românească, Constantin Brâncoveanu figurează deopotrivă ca domnitor, martir și erou. Pentru a-l defini ca erou vom apela la definițiile de dicționar care afirmă că eroul este acea „persoană care se distinge prin vitejie și prin curaj excepțional în război, prin

abnega ie deosebit în alte împrejur ri grele sau în munc ” (*Dic ionarul Explicativ al Limbii Române*, 1998, p. 347); „persoan demn de a fi glorificat i stimat datorit calit ilor sale excep ionale, a devotamentului s u pentru o cauz ; persoan care a devenit celebr ; persoan care poate fi luat ca model” (*Mic Dic ionar Academic*, 2010, p. 828).

„Eroii sunt chipurile Istoriei”, crede Adrian Cioroianu (2008, p. 19). În accep ia comun a istoriei, aceasta e construit i menit s vorbeasc despre oamenii exemplari i faptele lor, fie c sunt pozitivi sau negativi. „Rememorarea lor d inuie, modelul lor na te retorici succesive, efigiile lor umplu pagini de manuale [...] i, în acele societ i în care trecutul pare mai clar decât prezentul, ei sunt chiar parte din b t liile electorale!” (Cioroianu, 2008, p. 19).

Intrat în galeria personajelor excep ionale ale istoriei românilor, inclus în paginile manualelor, Constantin Brâncoveanu a fost domn al rii Române ti între 29 octombrie 1688 i 15 august 1714.

Mass-media, atât laic cât i religioas , au prezentat în articolele dedicate „Anului Brâncoveanu” o imagine univoc a domnitorului, centrat pe urm toarele elemente:

1. Originea i descenden a;
2. Copil ria marcat de evenimente tragice.
3. Avera;
4. C s toria;
5. Educa ie;
6. Ascensiune;
7. Calit i;
8. Realiz ri economice, politice i culturale;
9. Conjunctura politic i istoric nefavorabil din timpul domniei
10. Tr darea;
11. Moartea dramatic ;
12. Aducerea osemintelor în ar i îngroparea lor;
13. Canonizarea de c tre BOR.

Articolele din presa religioas prezint via a i moartea domnitorului acompaniat de fenomene adânc simbolice. Pentru a demonstra conota iile mitice ale relat rilor vom apela la Mihai Coman care sintetizeaz defini iile mitului în lucrarea *Introducere în antropologia cultural . Mitul i ritul* (Coman, 2000, p. 26) i le vom selecta pe cele care se reg sesc în discursul articolelor analizate.

Astfel, Constantin Brâncoveanu se na te dintr-un „neam boieresc marcat de evenimente tragice” (Ioana Ionescu, „Constantin Brâncoveanu – un martir între domnii români”, *Ziarul Lumina*, 23. 03. 2014, <http://ziarullumina.ro/documentar/constantin-brancoveanu-un-martir-intre-domnii-romani>) care va predestina i soarta domnitorului i a fiilor acestuia.

Martiriul domnitorului are conota ii sacrale: „Tragedia dinastiei brâncovene ti începe printr-o dureroas analogie, în s pt mâna patimilor i se desf oar timp de cinci luni în cele mai cumplite chinuri. Ca o suprem batjocur c l ii aleseser ca zi de execu ie marea s rb toare a Adormirii Maicii Domnului, când în al i ani, în ara Româneasc se s rb torea cu fast i veselie, aniversarea domnului” (C. Dobrescu, C. B jenaru, „Constantin Brâncoveanu. 300 de ani de la moartea sa tragic ”, *Glas comun*, 20.05.2014, <http://www.glascomun.info/2014/05/constantin-brancoveanu/>).

Potrivit lui R. Smith, J. Harrisson i colii ritualiste, mitul reprezint printre altele, „o ra ionalizare i o povestire (*logomena*) a riturilor” (Coman, 2008, p. 26). Reg sim aici dou rituri de trecere, unul calendaristic, cel lalt al fiin ei puse în antitez , care sunt legate de zile de mare s rb toare, ceea ce confirm afirma ia lui M.P. Carrol potrivit c reia mitul este „o povestire care are leg tur cu sacrul, în sensul lui Durkheim, adic persoane sau lucruri privite cu venera ie i respect în acea societate. [...] evenimentele descrise în aceast poveste sacr se petrec în vremuri trecute, care sunt calitativ diferite de vremurile actuale” (Coman, 2008, p. 29).

Relatarea despre moartea domnitorul are o înc rc tur mitic , faptele cap t un nimb de sacralitate: „Se poveste te c în ziua execu iei era o vreme frumoas , apele Bosforului sclipeau orbitor, iar v zduhul era mai înmiresmat ca niciodat ” (C. Dobrescu, C. B jenaru, „Constantin Brâncoveanu. 300 de ani de la moartea sa tragic ”, *Glas comun*, 20.05.2014, <http://www.glascomun.info/2014/05/constantin-brancoveanu/>). Prin verbul „se poveste te” relatarea este situat într-un timp nedeterminat (într-un *illo tempore*) cu accente de povestire oral .

Reg sim în relat rile de pres i „o alegorie prin care sunt prezentate valori morale” (M. Coman, 2008, p. 26), o alt caracteristic prin care a fost definit mitul. „Înainte de execu ie domnitorul se adreseaz întregului grup cu urm torul îndemn: «Fiii mei, fi i curajo i, am pierdut tot ce am avut în aceast lume, cel pu in s salv m sufletele noastre i s ne sp l m p catele cu sângele nostru». Dup ce primele patru capete se rostogoliser în râna din mica pia Iali-Kiosk din apropierea seraiului, veni rândul pruncului Mateia care «în groz via spaimei se rug sultanului s -l ierte c se va face musulman». Credin a b trânului tat care tia i credea c sufletul d inuie te în ve nicie i se adreseaz mezinului cu acest cuvânt de îmb rb tare: «Din sângele nostru n-a mai fost nimeni care s - i piard credin a. Dacă este cu putin mai bine s mori de o mie de ori decât s - i renegi credin a str mo easc pentru a tr i câ iva ani mai mul i pe p mânt». Ca i ren scut din propriile sl biciuni, copilul puse capul pe butuc i îi zise c l ului : «Vreau s mor cre tin; love te», iar

acesta îi zbur capul. (Dobrescu și Bjenaru, „Constantin Brâncoveanu. 300 de ani de la moartea sa tragică”, *Glas comun*, 20.05.2014, <http://www.glascomun.info/2014/05/constantin-brancoveanu/>).

Ca în orice povestire consacrată, valorile creștine sunt universalizate. Prin perechile antitetice: bine/rău, păgân/creștin asistăm practic la un ceremonial de sacralizare al credinței prin moarte. De remarcat este faptul că creștinii acionează contra păgânilor „la ad postului nopții”, „pe furie”, ceea ce sugerează un mit politic al conspirației, așa cum a fost definit de către Raoul Girardet. Răul și se substituie Binele prezentându-se „ca un complot, ca o afacere de manifestare clandestină” (Raoul Girardet, 1997, p. 44). „Trupurile Martirilor Brâncoveni au fost aruncate de turcii otomani în mare, de unde au fost scoase de către unii creștini milostivi, care le-au îngropat cu evlavie, în taină, nu departe de Constantinopol, în insula Halki la Mănăstirea Maicii Domnului” („Viața și Acțiunile Sfinților Martiri Brâncoveni”, *Agenția de Tiri Basilica*, 12.08.2013, http://basilica.ro/stiri/iviata-si-acatistul-sfintilor-martiri-brancovenii_9193.html).

R. Girardet afirmă că în mitul politic al complotului, unul dintre obiectivele vizate de forțele răului este acapararea averilor. (Girardet, 1997, p. 27). Averea a cărei dimensiune a fost adesea exagerată, și care i-a adus domnitorului, din partea turcilor, numele de „Altân-bey” (Prințul aurului) a fost și motivul care i-a atras martiriul și moartea: „tot acest tratament nu avea decât un singur motiv: aflarea sumelor de bani depuse de domnitor în băncile apusene” („Martiriul Sfinților Brâncoveni”, *Agenția de Tiri Basilica*, http://basilica.ro/stiri/martiriul_sfintilor_brancoveni_1079.html).

Aducerea trupului neînsuflit al domnitorului în țară și îngroparea „în marea taină” în Biserica „Sfântul Gheorghe Nou”, ctitorită de Brâncoveanu în București în 1705 și nu la Mănăstirea Hurezi unde i-a pregătit mormântul, v duva domnitorului fiind convins că turcii îi vor căuta trupul acolo și, dacă îl vor găsi, îl vor păngări (L. Teică „Osemintele lui Constantin Brâncoveanu, venerate ca moarte. Procesiune solemnă la București”, *TVR*, 20.05.2014, http://stiri.tvr.ro/osemintele-lui-brancoveanu-vor-fi-venerate-ca-moaste---procesiune-solemna-la-bucuresti_44643.html#sthash.DXCKRaIW.dpuf) poate fi interpretat prin grila mitologică.

4. Procesiunea religioasă de comemorare. Între valența sacrală și cea politică

O serie de evenimente au marcat în acest an comemorarea a 300 de ani de la martiriul Brâncovenilor. În plan cultural și academic, au fost organizate numeroase conferințe, congrese, simpozioane și concursuri tematice, atât de către

Biserica cât și de Academia Română și alte instituții publice, cu sprijinul autorităților de stat centrale și locale.

În 13 mai a.c. a avut loc deshumarea oaselor domnitorului Constantin Brâncoveanu scoase din mormântul de la Biserica „Sfântul Gheorghe Nou” din București și aezate într-o raclă pentru a fi venerate. În 21 mai 2014, ziua de praznuire a Sfinților Împărații Constantin și Elena (hramul Catedralei Patriarhale), a avut loc o procesiune solemnă cu moaștele Sfinților Constantin Brâncoveanu, Constantin și Elena și Dimitrie cel Nou.

Așa cum afirmă Mihai Coman, procesiunile se înscriu în categoria *riturilor în mi care*, definite ca „mişcări de mulțimi care etalează public un obiect sacru” (M. Coman, 2008, p. 54). Din perspectiva lui R. Grimes, „procesiunea este mișcarea lineară, solemnă, ordonată a unui grup printr-un spațiu determinat, către o destinație cunoscută, cu scopul de a depune o mormânt, a adora un anumit obiect, a performa un anumit ritual, a îndeplini o promisiune, a obține o consacrare sau a vizita un altar” (Coman, 2008, p. 183)

Procesiunea s-a desfășurat pe traseul Catedrala patriarhală, alea Dealul Mitropoliei, cu oprire la Crucea brâncovenească, strada Bibescu Vodă, bulevardul Unirii, strada Sfinților Apostoli, cu oprire la Biserica „Aez mințile Brâncovenești Domnișoarei Bălaș”, strada Palatul Justiției, strada Danielopol Gheorghe, strada Poenaru Bordea, strada Operetei, bulevardul Națiunile Unite, Calea Victoriei, bulevardul Regina Elisabeta, cu oprire la Universitatea București (în vecinătatea creșterii au existat Mănăstirea „Sfântul Sava” și Academia Domnească, rezidite în anul 1709 de Sfântul Constantin Brâncoveanu și susinute material de către familia domnitorului, bulevardul Ion C. Brătianu și s-a încheiat la Biserica „Sfântul Gheorghe Nou”. „Acolo, racla cu moaștele Sfântului Domnitor Martir Constantin Brâncoveanu va fi aezată spre venerare în baldachinul special amenajat în această ctitorie brâncovenească. Traseul procesiunii este similar celui pe care, în urmă cu 80 de ani, în ziua de 21 mai 1934, a avut loc procesiunea solemnă de reînnoire a osemintelor lui Constantin Brâncoveanu, de la Catedrala patriarhală, la Biserica «Sfântul Gheorghe Nou» („Moaștele Sfântului Constantin Brâncoveanu: Deshumarea voievodului Martir pentru închinarea la moaștele sale”, în *Cuvântul Ortodox*, 16.05.2014,

<http://www.cuvantul-ortodox.ro/recomandari/2014/05/16/deshumarea-sfantului-martir-constantin-brancoveanu-pentru-închinarea-la-moastele-sale-procesiune-cu-sfintele-moaste-duminica-21-mai/>).

Pentru R. Grimes, în cadrul procesiunii, „mişcarea este orientată către o destinație, nu către

un centru. Participanții nu ocupă un spațiu sacru centrat, ci, mai degrabă poartă cu ei acel «centru»” (Coman, 2000, p. 184), în acest caz moaștele Sfinților Constantin Brâncoveanu, Constantin și Elena și Dimitrie cel Nou. Remarcăm aici faptul că deși au fost purtate moaștele a patru sfinți, locurile prin care au trecut participanții la procesiune sunt legate de memoria domnitorului Constantin Brâncoveanu iar prin trecerea clerului purtător de moaște pe acolo și sfințirea lor, aceste locuri se încarcă de sacralitate. Mihai Coman opinează că procesiunile au un caracter public prin faptul că „aceste manifestări se desfășoară în locuri bine cunoscute, deschise oricui, locuri încercate de o semnificație culturală importantă deopotrivă pentru participanți. Deoarece permit multor oameni să asiste ca spectatori pe străzi sau prin intermediul transmisiilor de radio și televiziune (ulterior, a relatelor din presa scrisă), paradele și procesiunile dau o imagine vie, materială (prin contactul fizic sau prin imaginea vizuală și sonoră) a puterii societății, mai ales, a instituțiilor care materializează această putere...” (Coman, 2000, p. 187).

Purtarea relicvelor sfinte continuă pe tot parcursul anului „la cele mai importante biserici ctitorite de el în țara Românească și în Transilvania, până la sfârșitul acestui An Comemorativ, pentru a întări comuniunea românilor în rugăciune și demnitate” („Manifestări liturgice și culturale unice dedicate Sfinților Brâncoveni”, în *Porunca iubirii*, 20.08.2014, <http://poruncaubirii.agaton.ro/articol/752/manifest%C4%83ri-liturgice-%C8%99i-culturale-unice-dedicat-sfin%C8%9Bilor-br%C3%A2ncoveni>).

Conform lui Louis V. Thomas, (1991, pp. 382 - 383) putem integra aceste rituri în categoria *riturilor colective* datorită numărului mare de actori implicați în performarea lor. După forma de exprimare avem de a face cu *rituri verbale*. După relația dintre individ și grup, acestea se încadrează în clasa *riturilor de integrare* deoarece accentuează integrarea într-o comunitate spirituală. Relația cu sacralul a fost accentuată, ceea ce ne îndreptățește să integrăm evenimentele în categoria *riturilor pozitive* care au ca scop integrarea într-un univers sacralizat. După relația cu ordinea, manifestările se integrează în *riturile de conversiune* deoarece confirmă ordinea socială.

Deoarece procesiunile au rolul de a afirma și de a expune public anumite valori, ierarhii și norme care definesc ordinea și coeziunea socială, nu putem omite de aici nici alte caracteristici fundamentale ale manifestărilor de acest gen precum: ierarhizarea și caracterul „performativ” al rolurilor, purtarea unor obiecte cu valoare sacrală (moaștele, candelă, icoane etc.), amplexarea, transparența mesajelor și caracterul de metaforă socială. „La ceremonie au luat parte reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Patriarhul

Ștefan, Preafericitul Părinte Daniel și nu în cele din urmă mulți români care au dorit astfel să-și aducă cinstirea sfântului, fiind prezenți peste 10.000 de oameni.

În sunet de toacă, procesiunea a fost deschisă de protosingheli și arhimandriți care au purtat în mâini crucea și ripidele, de seminariști cu steagurile bisericești și de diaconii purtători de candelă. Au urmat stareții, starețele, monahii și monahiile din mănăstirile Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Întâistătorul Bisericii noastre, din fața raclii cu moaștele Sfântului Voievod a ezat în baldachinul de pe esplanada Catedralei patriarhale, înconjurat de 20 de ierarhi, a dat binecuvântarea pelerinajului istoric cu moaștele Sfântului Constantin Brâncoveanu. A ezat într-o raclă din argint aurit împodobit cu motive florale și arhitecturale brâncovenești, sfintele moaște au fost ridicate pe umeri de patru preoți, înaintea cărora era purtată icoana Sfinților Martiri Brâncoveni. Pe tot parcursul procesiunii, asemonahii cu candelă în mâini au condus racla cu sfintele moaște [...]

La Universitate, în vecinătatea creieră a existat Mănăstirea „Sfântul Sava” și Academia Domnească, rezidite în anul 1709 de Sfântul Constantin Brâncoveanu și susținute material de către familia domnitorului martir, procesiunea a fost întâmpinată de rectorul Universității București, prof. univ. dr. Mircea Dumitru, împreună cu preoți profesori și profesori ai universității. După ectenia celei de-a treia opriri și conducerea al patrulea al Acatistului, rectorul a rostit un cuvânt în care a evidențiat rolul Universității București de continuatoare a Academiei Domnești...” („Procesiunea cu moaștele Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu”, 21.05.2014, *Agenția de știri Basilica*, http://basilica.ro/stiri/procesiunea-cu-moaștele-sf-voievod-martir-constantin-brancoveanu_17228.html).

Agenția de presă *Agerpres* consemnează participarea premierului Victor Ponta, alături de vicepremierii Gabriel Oprea și Daniel Constantin, ministrul Justiției, Robert Cazanciuc, președintele Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea, ministrul Educației, Remus Pricopie, ministrul Sănătății, Nicolae Bănciu și alți reprezentanți ai Guvernului la manifestările religioase prilejuate de împlinirea a 300 de ani de la moartea martirică a Sfinților Brâncoveni (L. Popescu, „Premierul Victor Ponta participă sâmbătă, la Biserica Sfântul Gheorghe Nou, la manifestările religioase prilejuate de împlinirea a 300 de ani de la moartea martirică a Sfinților Brâncoveni”, *Agerpres*, 16.08.2014, <http://www.agerpres.ro/politica/2014/08/16/premierul-victor-ponta-la-manifestarile-dedicat-martirilor-brancoveni-11-00-24>) dovadă a faptului că și în acest caz, religiosul se întrepătrunde cu politicul și linia de demarcație nu este foarte clară.

A a cum am consemnat anterior, dintre toate moa tele purtate în procesiune, presa, atât laic cât i religioas , a insistat asupra relicvelor domnitorului Constantin Brâncoveanu pentru a atrage aten ia asupra lor. În lucrarea *Via a politic a trupurilor moarte*, Katherine Verdery subliniaz faptul c „pretutinden i în lume, înc din timpuri str vechi, trupurile neînsufle ite s-au bucurat de o via politic ” (K. Verdery, 2006, p. 21) iar aceste corpuri reînnumate – cum a fost cazul osemintelor lui Brâncoveanu în anul 1934 – marcheaz „o schimbare a valorii i vizibilit ii lor sociale” (K. Verdery, 2006, p. 45).

Concluzii

Prin prevalen a reflect rii manifest rilor religioase în presa laic i bisericeasc a anului 2014, imaginea domnitorului Constantin Brâncoveanu a fost asociat cu figura martirului mai degrab decât cu cea a eroului, de i tr s turile personalit ii sale, amprenta pe care a l sat-o în cultura, civiliza ia, politica na ional i interna ional dau dimensiunea tipologiei eroice, definit ca „persoan demn de a fi glorificat i stimat datorit calit ilor sale excep ionale, a devotamentului s u pentru o cauz ; persoan care a devenit celebr ; persoan care poate fi luat ca model” (*Mic Dic ionar Academic*, 2010, p. 828).

Constat m din relat rile presei apeten a asocierii figurii istorice a domnitorului Constantin Brâncoveanu cu nara iunea mitic dovedind faptul c „oricât de ambiguu, limbajul mitului ese în conexiune cu istoria un sens deja complet. Odat ce s-a instaurat, mitul cere un trecut, o memorie, o ordine de fapte, de idei i decizii. [...] Dincolo de faptul c limbajul fiind funciarmente ambiguu permite insinuarea mitului, mai exist un fapt care favorizeaz intruziunea mitului. Acest fapt l-am numi inevitabilitatea prezentului de a fi permeabil la mit” (Vl du escu, 2006, p. 72).

Dintre toate temele care vizeaz personalitatea, proeminen a figurii domnitorului i realiz rile acestuia, presa religioas s-a aplecat cu predilec ie asupra activit ii de ctitor, martirajului i imaginii de ap r tor al credin ei, subiecte care stimuleaz o bog ie de abord ri în articolele anului 2014, declarat „Anul Brâncoveanu” pentru comemorarea a 300 de ani de la martiriul Brâncovenilor.

Mulumiri

Aceast lucrare a beneficiat de suport financiar prin proiectul „Tineri cercet tori de succes – dezvoltare profesional în context interdisciplinar i interna ional”: POSDRU/159/1.5/S/132400, *proiect cofinan at din Fondul Social European prin Programul Opera ional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013*”.

Bibliografie

Lucr ri de specialitate:

- [1] Cioroianu, A., (2008). *Istorie, Eroi, Cultur politic [History, Heroes, Political culture]*. Craiova: Funda ia - Editura Scrisul Românesc
- [2] Coman, M., (2000). *Introducere în antropologia cultural : mitul i ritul [Intoduction to Cultural Anthropology: Myth and Ritual]*. Ia i: Polirom
- [3] (1998). *Dic ionarul Explicativ al Limbii Române [The Explanatory Dictionary of the Romanian Language]*. Bucure ti: Editura Univers Enciclopedic
- [4] (1982). *Dic ionar de psihologie social [Social Psychology Dictionary]*. Bucure ti: Editura tiin ific i Enciclopedic
- [5] Girardet, R., (1997). *Mituri i mitologii politice [Mythes et mythologies politiques]*. Ia i: Institutul European
- [6] Koziol, G., (1992). *Begging Pardon and Favour: Ritual and Political Order in Early Medieval France*. Ithaca: Cornell University Press
- [7] (2010). *Mic dic ionar academic. [Small academic dictionary]*. Bucure ti: Academia Român , Institutul de Lingvistic „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
- [8] Thomas, L. V., (1991). „Le rite” în Akoun, A. (coord). *L'Occident contemporain: mythes et traditions*. Paris: Brepols
- [9] Verdery K., (2006). *Via a politic a trupurilor moarte: reînnum ri i schimb ri postsocialiste [The Political Lives of Dead Bodies]*. Bucure ti: Editura Vremea
- [10] Vl du escu, ., (2006). *Comunicare jurnalistic negativ [Negative Journalistic Communication]*
- [11] Yin K. R., (2005). *Studiul de caz [Case Study Research: Design and Methods]*. Ia i: Editura Polirom

Articole de pres :

- [1] Aniculaie, G., „Dialog cu pr. prof. dr. Mircea P curariu: Domnul martir, ctitor de cultur româneasc ”, *Ziarul Lumina*, 8. 02. 2014, <http://ziarullumina.ro/anul-comemorativ-al-sfintilor-martiri-brancoveni/domnul-martir-ctitor-de-cultura-romaneasca>
- [2] Dobrescu, C., B jenaru, C., „Constantin Brâncoveanu. 300 de ani de la moartea sa tragic ”, *Glas comun*, 20.05.2014, <http://www.glascomun.info/2014/05/constantin-brancoveanu/>
- [3] Ionescu, I., „Constantin Brâncoveanu – un martir între domnii români”, *Ziarul Lumina*, 23. 03. 2014, <http://ziarullumina.ro/documentar/constantin-brancoveanu-un-martir-intre-donnii-romani>
- [4] „Manifest ri liturgice i culturale unice dedicate Sfin ilor Brâncoveni”, în *Porunca iubirii*, 20.08.2014,

<http://poruncaibirii.agaton.ro/articol/752/manifest%C4%83ri-liturgice-%C8%99i-culturale-unice-dedicate-sfin%C8%9Bilor-br%C3%A2ncoveni>

- [5] „Martiriul Sfin ilor Brâncoveni”, *Agen ia de tiri Basilica*, http://basilica.ro/stiri/martiriul_sfintilor_brancoveni_1079.html
- [6] Popescu L., „Premierul Victor Ponta particip ămb t , la Biserica Sfântul Gheorghe Nou, la manifest rile religioase prilejuite de împlinirea a 300 de ani de la moartea martiric a Sfin ilor Brâncoveni”, *Agepres*, 16.08.2014, <http://www.agerpres.ro/politica/2014/08/16/premierul-victor-ponta-la-manifestarile-dedicate-martirilor-brancoveni-11-00-24>
- [7] „Procesiunea cu moa tele Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu”, 21.05.2014, *Agen ia de tiri Basilica*, http://basilica.ro/stiri/procesiunea-cu-moastele-sf-voievod-martir-constantin-brancoveanu_17228.html
- [8] Teic , L., „Osemintele lui Constantin Brâncoveanu,enerate ca moa te. Procesiune solemn la Bucure ti”, *TVR*, 20.05.2014, http://stiri.tvr.ro/osemintele-lui-brancoveanu-vor-fi-venerate-ca-moaste---procesiune-solemna-la-bucuresti_44643.html#sthash.DXCKRaW.dpuf „Via a i Acatistul Sfin ilor Martiri Brâncoveni”, *Agen ia de tiri Basilica*, 12.08.2013, http://basilica.ro/stiri/iviata-si-acatistul-sfintilor-martiri-brancovenii_9193.html
- [9] „2014 – Anul omagial euharistic i Anul comemorativ al Sfin ilor Martiri Brâncoveni în Patriarhia Româna . *Agen ia de tiri Basilica*, 29.10.2012, http://basilica.ro/stiri/2014-anul-omagial-euharistic-si-anul-comemorativ-al-isfintilor-martiri-brancovenii_391.html

Acte normative:

- [1] Hot rrea Guvernului nr. 1167/2013 privind declararea anului 2014 „Anul Brâncoveanu”, *Monitorul Oficial al României*, partea I, nr. 11, 8 ianuarie 2014

Biographical sketch

Florica Iuhas, PhD, is currently lecturer at the Faculty of Journalism and Communication Sciences, and postdoctoral researcher at the University of Bucharest.

From 1996 to 2001, as journalist, she wrote dozens of articles for a number of papers. During her collaboration with Radio Romania Actualit i, she was acquainted with prominent figures. As editor at Zaman International Newspaper (Turkey), she addressed international politics issues and realities. As public press coordinator for Anastasia Foundation, she perfected the knowledge of public relations acquired during her university training.

Following the work done in communication and mass culture organizations she has shifted her interest towards the academic career, beginning in 2001, at the Faculty of Communication Sciences, Ecology University.

In 2011 she became Ph.D. in Communication Studies.

